

Nasjonale satser til private barnehager i 2017

TROND ERIK LUNDER

TF-notat nr. 43/2016

Tittel: Nasjonale satser til private barnehager i 2017
TF-notat nr: 43/2016
Forfatter(e): Trond Erik Lunder
Dato: 26.9.2016
ISBN: 978-82-7401-978-2
ISSN: 1891-053X
Pris: 110,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Framsidefoto: Istock
Prosjekt: Analyse av kostnader i barnehager og beregning av nasjonale tilskuddssatser
Prosjektnr.: 20140300
Prosjektleder: Trond Erik Lunder
Oppdragsgiver(e): Utdanningsdirektoratet

Spørsmål om dette notatet kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
www.telemarksforskning.no

Resymé:

Notatet presenterer beregning av nasjonale satser til private barnehager for 2017 etter forskrift av 09.10.2015. Notatet er utarbeidet på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Det er Kunnskapsdepartementet som fastsetter de endelige satsene.

Trond Erik Lunder er utdannet Ph.D. i samfunnsøkonomi fra NTNU Trondheim og har kommunaløkonomiske problemstillinger og statistiske analyser som spesialområde. Han har gjennomført en rekke evalueringer og utredninger for departementer, direktorater og KS. Lunder har vært involvert i arbeidet med barnehagefinansiering siden barnehagereformens oppstart i 2004.

Finansiering av private barnehager

Nasjonale satser for 2017

Dette notatet dokumenterer beregningen av nasjonale satser for tilskudd til private barnehager i 2017 i henhold til «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager». Barnehager er gruppert i tre kategorier: ordinære barnehager, familiebarnehager og åpne barnehager, og vi beregner tilskudd til hver av disse tre barnehagetyper. Det er kostnader til kommunale barnehager som skal danne grunnlag for tilskudd til private barnehager av samme type. De satsene som presenteres i dette notatet, er nasjonale satser som skal benyttes i kommuner hvor det ikke er grunnlag for lokal beregning, dvs. at kommunen ikke driver egne barnehager i tilsvarende kategori. I kommuner som har tilsvarende type barnehager, er det det lokale kostnadsnivået i denne kommunen som skal ligge til grunn for satsen, og kommunen skal selv gjennomføre beregningen. Unntaket er de nasjonale satsene for kapitaltilskudd, som skal benyttes av alle kommuner.

Utgangspunktet for de nasjonale satsene er det nasjonale gjennomsnittet av kostnad pr. heltidsplass i kommunale barnehager. Antall kommunale barnehager av typene familie- og åpne barnehager er svært lavt, og kostnadene er heller ikke skilt ut fra øvrige barnehagekostnader i de kommunale regnskapene. I praksis er derfor beregningsmetoden annerledes for familie- og åpne barnehager sammenlignet med metoden for ordinære barnehager.

Vi beregner satser for 2017 etter samme metode som satsene for 2016. Metoden er utviklet over flere år, i samråd med Utdanningsdirektoratet. Kunnskapsdepartementet fastsetter de endelige satsene.

Ordinære barnehager

Tilskudd til ordinære barnehager er delt i tre elementer. Ordinære driftskostnader i kommunale barnehager danner grunnlag for driftstilskuddselementet, et administrasjonspåslag fastsatt i forskrift kompenserer for administrasjonskostnader som er ført på kommunal sentraladministrasjon, og kapitaltilskuddet kompenserer for renter og avskrivninger.

Utgifter deles på antall barn i barnehagene for å få en beregnet kostnad pr. plass. Driftstilskudd inkludert administrasjonspåslag gis med separate satser til barn over og under tre år. Det legges til grunn at bruttoutgiftene til en plass for barn som ikke har fylt tre år tilsvarer 180 % av bruttokostnadene til større barn. Inntekter fra foreldrebetaling er derimot den samme. For kapitaltilskuddet legges det til grunn at kostnadene er uavhengig av barnas alder.

Driftstilskudd inkludert administrasjonspåslag

Kostnadsdataene er hentet fra KOSTRA, som er et felles system for regnskapsrapportering fra norske kommuner. Regnskapet er organisert i to dimensjoner, etter tjenestefunksjoner (barnehage, skole etc.) og etter kostnad eller inntektsart (lønn, husleie, brukerbetaling etc.). Utgifter til ordinær barnehagedrift er ført på funksjonene 201 og 221. Utgifter til særskilt tilrettelegging for barnehagebarn med særlige behov er ført på en egen funksjon, 211, og er ikke inkludert i tilskuddsgrunnlaget. Ressurser til særskilt tilrettelegging i private barnehager følger av annet regelverk og gis i tillegg til det tilskuddet som beregnes her.

Når det gjelder utgiftsartene som inkluderes i beregningen, tar vi utgangspunkt i regnskapsbegrepet korrigerede brutto driftsutgifter. Dette utgiftsbegrepet er konstruert for å vise kostnadene ved kommunens egen tjenesteproduksjon. Ordinære brutto driftsutgifter vil til forskjell fra dette også inkludere tilskudd til private barnehager. I kommunenes regnskapsrapportering gjennom KOSTRA er korrigerede brutto driftsutgifter definert som summen av følgende kostnadsarter:¹

(010 til 290) + (429 + 590 + 690 + 710 + 729 + 790)

Dette er utgangspunktet for beregningen, men noen tilpasninger må gjøres. Vi korrigerer for følgende forhold:

- ◆ Kapitalkostnader
- ◆ Pensjon
- ◆ Åpne barnehager
- ◆ Barnehagemyndighet og felleskostnader
- ◆ Lærlinger
- ◆ Administrasjon

Kapitalkostnader dekkes av et eget kapitaltilskudd og må derfor holdes utenfor grunnlaget for driftstilskudd for å unngå dobbel kompensasjon. Vi trekker ut artene 190 Leie av lokaler og grunn og 590 Avskrivninger. Art 190 kan inneholde kostnader som ikke er rene kapitalkostnader. Det er ingen mulighet til å skille kapitalkostnader fra andre kostnader ført på samme art, men vi legger til grunn at kapitalkostnadene utgjør hoveddelen av husleien, og trekker ut både art 190 og art 590.

Fra og med 2016 tas det hensyn til forskjellene i pensjonskostnader i kommunale og private barnehager. «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager» sier at tilskuddet til private barnehager skal inneholde et pensjonspåslag på 13 % av lønnsutgiftene. Før vi kan legge til dette pensjonspåslaget, må vi trekke ut de kommunale pensjonskostnadene. Vi må også regne med arbeidsgiveravgift på pensjon både ved uttrekk og påslag. Siden proSENTSatsen for arbeidsgiveravgift varierer mellom kommuner, benytter vi den gjennomsnittlig proSENTen i datagrunnlaget. Denne er 12,28 %.

Åpne barnehager inngår også i de regnskapsførte kostnadene til barnehager, men har en helt annen kostnadsstruktur enn andre barnehager. Vi trekker fra et anslag på utgiftene til de åpne barnehagene ved å multiplisere tallet på barn i åpne barnehager med fjorårets nasjonale satser for

¹ Artene 690, 710, 729 og 790 er inntektsarter og vil ha negativt fortegn.

åpne barnehager i 2015-kroner.² Barn i åpne barnehager rapporteres ikke med oppholdstimer og er dermed ikke inkludert i grunnlaget for beregning av antall heltidsplasser. Det er derfor ikke nødvendig å korrigere for antall barn i åpne barnehager.

Kostnader i familiebarnehager skal i prinsippet også holdes utenfor tilskuddsgrunnlaget for ordinære barnehager. I tidligere beregninger har vi funnet at kostnadene pr. barn i kommunale familiebarnehager er minst like høy som i ordinære barnehager. I stedet for å prøve å anslå hvor stor del av kostnadene som stammer fra familiebarnehagene, beholder vi derfor både kostnader og antall oppholdstimer i datagrunnlaget. Pr. desember 2015 var det kun 11 kommunale familiebarnehager igjen i landet, og en kostnadsforskjell vil ikke gi noe utslag av betydning på de gjennomsnittlige kostnadene.

Oppgaver som følger av kommunens rolle som barnehagemyndighet, skal ikke inngå ved beregning av kostnader til drift av kommunale barnehager. Det samme gjelder andre oppgaver som utføres på samme måte overfor både de ikke-kommunale og de kommunale barnehagene. Med bakgrunn i to tidligere survey-undersøkelser legger vi til grunn at 2 % av utgiftene på funksjon 201 er utgifter knyttet til kommunens rolle som barnehagemyndighet, og derfor utgifter som skal trekkes fra (se TF-rapport nr. 353). Satsen på 2 % dekker ikke uttrekk av kostnader til lærlinger. Med bakgrunn i samme survey legger vi til grunn at utgifter til lærlinger i barnehagene utgjør 80 % av kostnadene ført på art 050 på funksjon 201. Lærlinger holdes utenfor tilskuddsgrunnlaget ettersom disse ikke inngår i ordinær barnehagedrift.

Til slutt legges det til et administrasjonspåslag tilsvarende 4,3 % av de beregnede driftskostnadene. Denne prosentsatsen er fastsatt i «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager» på bakgrunn av tidligere undersøkelser. Administrasjonspåslaget skal ta hensyn til kommunale administrasjons- og fellesutgifter som ikke er regnskapsført på tjenestefunksjonene for barnehage, men som likevel kan henføres til produksjon av barnehagetjenester.

Tabell 1 viser beregningsgrunnlaget for nasjonale satser til ordinære barnehager. Etter justeringer er kostnadene 123 032 kroner pr. plass for barn tre år eller eldre. Beløpene er hentet fra regnskapsåret 2015 og er oppgitt i 2015-kroner.

² Satsene målt i 2016-kroner er dokumentert i TF-notat 97/2015, med henholdsvis 17 250 kroner og 24 225 kroner pr. plass i barnehager med kort og lang åpningstid. I tillegg kommer arbeidsgiveravgift med grunnlag 11 346 og 17 716. Disse 2016-kostnadene var beregnet med et tillegg på 2,7 % over 2015-kostnadene. Vi trekker derfor ut 18 354 kroner pr. plass i åpen barnehage med kort åpningstid og 26 020 kroner pr. plass i åpen barnehage med lang åpningstid.

Tabell 1 Kostnader til ordinær drift 2015, inkludert pensjonspåslag

Ordinær drift	Kostnader i 1000 kroner	Kr pr. korrigert oppholdstime (1,8)	Kroner pr. plass (store barn)
Korrigerte brutto driftsutgifter utenom lønn, 201 og 221	3 284 252	8.44	18 239
Lønn 201 og 221	20 297 933	52.19	112 726
Fratrekk pensjon	-2 697 863	-6.94	-14 983
Fratrekk arbeidsgiveravgift pensjon	-331 217	-0.85	-1 839
Påslag pensjon	2 185 106	5.62	12 135
Påslag arbeidsgiveravgift pensjon	268 266	0.69	1 490
<i>Pensjonsjusterte kostnader</i>	<i>23 006 476</i>	<i>59.15</i>	<i>127 768</i>
Fratrekk kapital	-1 159 816	-2.98	-6 441
Fratrekk barnehagemyndighet	-422 183	-1.09	-2 345
Fratrekk lærlinger	-145 690	-0.37	-809
Fratrekk åpne barnehager	-38 554	-0.10	-214
<i>Sum direkte kostnader</i>	<i>21 240 233</i>	<i>54.61</i>	<i>117 959</i>
Påslag administrasjon	913 330	2,35	5 072
<i>Sum kostnader inkludert administrasjon</i>	<i>22 152 312</i>	<i>56,96</i>	<i>123 032</i>
Antall oppholdstimer små barn	101 260 768		
Antall oppholdstimer store barn	206 669 108		

Tabell 2 viser de månedlige satsene vi har lagt til grunn for beregning av foreldrebetaling. I statsbudsjettet for 2017 er det foreslått en maksimalpris på 2 730 kroner pr. måned. Basert på tidligere innsamlede tall for foreldrebetaling, bruker vi deltidssatser som tilsvarer plassprosent pluss 7 %.

Tabell 2 Satser lagt til grunn for foreldrebetaling 2017

Oppholdstid	Plassprosent	Betalingssats i kr pr. md.
41 timer og mer	100 %	2730
33 – 40 timer	80 %	2375
25 – 32 timer	60 %	1829
17 – 24 timer	40 %	1283
9 – 16 timer	20 %	737
0 – 8 timer	20 %	737

Tabell 3 viser den videre tilskuddsberegningen. Inntekter fra foreldrebetaling (maksimalpris pluss kostpenger) trekkes fra driftsutgiftene beregnet i Tabell 1. Kostpengene er antatt å tilsvare regnskapsførte utgifter til matsservering i barnehagene (KOSTRA-art 115). Størrelsene som er hentet fra 2015-regnskapet, prisjusteres til 2017-kroner ved hjelp av kommunal deflator. Denne er satt til 2,6 % for 2016 og 2,5 % for 2017. Dette gir tilskuddssatser på 96 315 kroner pr.

heltidsplass for barn over tre år og 199 823 kroner pr. heltidsplass for barn under tre år. Satsene har dermed økt med henholdsvis 1,7 % og 1,9 % for barn over og under tre år. Veksten er høyere for barn under tre år fordi foreldrebetalingen dekker en mindre andel av kostnadene. Kostnadene pr. plass anslås å øke med 2,0 %, fra 2016 til 2017 mens inntektsveksten anslås til 2,9 %.

Tabell 3 Nasjonale tilskuddssatser 2017 for drift av ordinære barnehager

	Små barn	Store barn
Sum driftskostnader inkl. administrasjon 2015	221 457	123 032
Kostpenger 2014 (art 115)	2 813	2 813
Sum driftskostnader inkl. administrasjon 2017 *	232 895	129 386
Kostpenger 2017 *	2 958	2 958
Foreldrebetaling, makspris 2730	30 113	30 113
Tilskudd til ordinær drift 2017	199 823	96 315

* Prisjustering: 2015-2016: 2,6 %, 2016-2017: 2,5 %

Kapitaltilskudd

Kapitalkostnadene består av kapitalslit og kapitalavkastning. Kapitalkostnadene for barnehager kan defineres slik:³

Med kapitalkostnader menes avskrivningskostnader basert på anskaffelseskost (fratrukket investeringstilskudd og merverdiavgiftskompensasjon) og rentekostnader beregnet ut fra bokført verdi på anleggsmidler på barnehageområdet tillagt tomteknader (fratrukket investeringstilskudd og merverdiavgiftskompensasjon).

Kapitalkostnadene er skilt ut fra den øvrige kostnadsberegningen fordi dette er kostnader som ikke er fullstendig dokumentert i kommunale regnskaper. Renter er ikke fordelt på de ulike tjeneste- og ansvarsområdene, og er derfor vanskelig identifiserbare. Rentekostnaden omfatter dessuten, som tekstutsnittet ovenfor viser, mer enn renteutgiftene på lån. Alle investeringer medfører rentekostnader, uavhengig av finansieringsmåte. Investeringer finansiert med egenkapital medfører at potensiell alternativ avkastning blir lavere, og dette må regnes med som en kostnad.

Anslag på anskaffelseskostnad for barnehager henter vi fra Husbanken. Vi har oversikt over alle barnehager som er oppført med finansiering fra Husbanken, med informasjon om antall plasser og byggeår. De fleste prosjektene gjelder private barnehager, men det er også noen kommunale barnehager som er finansiert av Husbanken. Vi antar at selve investeringskostnaden er uavhengig av eierskap og skiller ikke mellom kommunale og private prosjekter.

Tabell 4 viser årlige gjennomsnittlige investeringskostnader pr. plass for perioden 2000 til 2015. Tabellen viser også medianverdi, minimum og maksimum. Siste kolonne viser hvor stor andel tomteknaden utgjør av totale anleggskostnader. Tallene er begrenset til investeringer som er

³ Rundskriv Udir-7-2014

registrert som nyoppføring av barnehage. Prosjekter med flere lånetilsagn er holdt utenfor fordi det er noe uklart hvordan man skal forstå de rapporterte antall plasser. I tillegg er prosjekter med færre enn 40 plasser holdt utenfor fordi det er sannsynlig at mange av disse prosjektene gjelder utvidelser som feilaktig er registrert som nyoppføringer.

Tallene viser hvordan investeringskostnadene stagnerte i perioden 2012 til 2014, mens det har vært en kraftig økning fra 2014 til 2015. Fordi det er relativt stor spredning i grunnlagstallene, bruker vi medianen i stedet for gjennomsnittet som mål på totale anleggskostnader. Fordeling mellom byggekostnad og tomtekostnad for medianbarnehagen vil imidlertid kunne være ganske tilfeldig, så vi legger til grunn at tomtekostnadene utgjør 20 % av anleggskostnadene. Tomtekostnadene i Husbankens statistikk omfatter ikke bare tomtekjøp, men også all opparbeiding av uteområdene med lekeapparater osv.

Tabell 4 Gjennomsnittlige investeringskostnader i kroner pr. plass for nyoppførte barnehager, pr. år i perioden 2000-2015

Byggeår	Antall prosjekter	Gjennomsnitt	Median	Minimum	Maksimum	Snitt andel tomtekostnader
2000	22	107 380	108 917	69 818	161 574	0,20
2001	26	114 994	107 202	25 680	197 078	0,19
2002	46	119 859	119 684	86 533	155 710	0,20
2003	53	136 944	132 090	90 473	216 964	0,20
2004	43	160 389	155 721	101 563	279 552	0,20
2005	77	178 434	178 116	5 357	256 364	0,20
2006	73	220 882	215 739	62 791	432 639	0,22
2007	67	257 594	259 075	103 410	399 667	0,22
2008	67	298 521	307 813	28 488	622 443	0,20
2009	49	331 780	340 000	152 667	500 000	0,23
2010	31	330 329	338 462	32 206	470 057	0,22
2011	29	371 435	376 812	25 627	582 996	0,22
2012	26	393 223	397 184	78 989	886 020	0,20
2013	39	396 752	391 548	197 278	614 120	0,21
2014	20	397 419	397 546	112 779	573 147	0,20
2015	29	441 857	464 632	62 917	883 057	0,20

På grunn av dårligere datagrunnlag for nye plasser før 2000, behandler vi barnehager bygget før dette tidspunktet som én gruppe. Gjennomsnittlige regnskapsførte kapitalkostnader i ikke-kommunale barnehager etablert før 2000 tilsvarer nivået i 1994/1995. Bygge- og tomtekostnader pr. plass, ifølge Husbankens statistikk for 1994/1995, blir derfor lagt til grunn for alle barnehager fra denne perioden.

Tallene fra Husbanken er bruttobeløp og viser kostnadene før man tar hensyn til investeringstilskudd og momskompensasjon.⁴ Vi må derfor trekke tildelt investeringstilskudd og momskompensasjon fra kostnadstallene i Tabell 4. Investeringskostnader justert for

⁴ Investeringstilskudd ble gitt i perioden 2003 til 2011.

investeringstilskudd og momskompensasjon presenteres i Tabell 5. Detaljert fremgangsmåte for disse justeringene følger dokumentasjonen i TF-rapport nr. 353.

Tabell 5 Bygge- og tomtekostnader i kroner pr. plass etter justering for momskompensasjon og investeringsstilskudd, pr. år

Byggeår	Byggekostnad eks. mva. og etter investeringstilskudd	Tomtekostnad eks. mva. og etter investeringstilskudd	Sum anleggskostnader eks. mva. og etter investeringstilskudd
Før 2000	56 370	14 092	70 462
2000	87 134	21 783	108 917
2001	85 762	21 440	107 202
2002	87 747	23 937	111 684
2003	76 619	26 418	103 037
2004	81 664	27 556	109 221
2005	100 268	31 348	131 616
2006	131 269	37 970	169 239
2007	165 808	45 597	211 405
2008	197 000	54 175	251 175
2009	217 600	59 840	277 440
2010	216 615	59 569	276 185
2011	241 159	66 319	307 478
2012	254 198	69 904	324 102
2013	250 590	68 912	319 503
2014	254 348	69 946	324 294
2015	297 365	81 775	379 140

Investeringsbeløpene danner grunnlag for å beregne kapitalslit og rentekostnader. Kapitalslit måles ved avskrivninger, og for kommunale barnehagelokaler gjelder det at de skal avskrives lineært over 40 år. Utstyr og løst inventar avskrives over 10 år, mens tomter ikke skal avskrives. De samme prinsippene legger vi til grunn i vår beregning. Avskrivningsgrunnlaget er anskaffelseskostnadene til de investeringene som er gjort. Rentekostnadene beregnes ut ifra bokført egenkapital og fremmedkapital. Vi har ikke tilgang til barnehagens balanseregnskap. Vi beregner derfor størrelsen på den bokførte kapitalen ut i fra anskaffelseskostnadene og trekker fra avskrivninger for de årene som har gått siden anskaffelsen. Vi legger til grunn at investeringer med avskrivningstid på 10 år må gjøres på nytt etter 10 år, til nytt gjeldende kostnadsnivå. Dette medfører at «Avskrivningsgrunnlag 10 år» for barnehager bygget i 2005 er det samme som for barnehager bygget i 2015. Når det gjelder barnehagene bygget før 2000, antar vi at disse har investert i slikt utstyr tilsvarende 2010-kostnadene i gjennomsnitt. Tabell 6 viser beregnet avskrivningsgrunnlag og rentegrunnlag etter byggeår.

Tabell 6 Avskrivningsgrunnlag og rentegrunnlag i kroner pr. plass, pr. år

Byggear	Avskrivningsgrunnlag 40 år	Avskrivningsgrunnlag 10 år	Ikke til avskrivning (tomtepris)	Rentegrunnlag
Før 2000	58 624	24 911	5 637	47 405
2000	90 619	24 911	8 713	77 806
2001	89 192	27 733	8 576	83 191
2002	92 057	29 233	9 575	92 176
2003	82 589	28 818	10 567	91 434
2004	87 787	29 250	11 023	100 993
2005	106 791	34 197	12 539	126 830
2006	138 581	15 470	15 188	124 135
2007	174 098	19 068	18 239	161 331
2008	206 850	22 655	21 670	199 118
2009	228 480	25 024	23 936	228 154
2010	227 446	24 911	23 828	235 298
2011	253 217	27 733	26 528	271 063
2012	266 908	29 233	27 962	295 314
2013	263 120	28 818	27 565	300 583
2014	267 066	29 250	27 978	314 692
2015	312 233	34 197	32 710	379 140

Tabell 7 viser resultatet av neste trinn, hvor vi har beregnet avskrivninger og renter på bakgrunn av avskrivningsgrunnlag og rentegrunnlag. For hver årgang fra 2000 til 2015 vises beregnede avskrivninger og renter for plasser etablert i dette året. I tillegg vises andelen av kommunale plasser som er etablert hvert år. Andel nye plasser benyttes til å lage et veid snitt av kapitalkostnader for alle år ved at årganger med mange nyetablerte plasser får høyere vekt.

Rentekostnadene er beregnet med en rentesats på 2,4 %. Dette tilsvarer effektiv tiårig fastrente i Husbanken pr. 15. august.

Tabell 7 Kapitalkostnader etter byggeår, ordinære barnehager

Byggeår	Andel plasser	Avskrivninger Kroner pr. plass	Renter (2,4 %) Kroner pr. plass	Kapitalkostnader Kroner pr. plass
Før 2000	44,6 %	3 957	1 138	5 094
2000	0,9 %	4 757	1 867	6 624
2001	0,7 %	5 003	1 997	7 000
2002	3,8 %	5 225	2 212	7 437
2003	3,6 %	4 947	2 194	7 141
2004	5,5 %	5 120	2 424	7 544
2005	6,8 %	6 089	3 044	9 133
2006	6,3 %	5 012	2 979	7 991
2007	6,7 %	6 259	3 872	10 131
2008	4,4 %	7 437	4 779	12 216
2009	4,0 %	8 214	5 476	13 690
2010	3,9 %	8 177	5 647	13 824
2011	3,3 %	9 104	6 506	15 609
2012	1,7 %	9 596	7 088	16 684
2013	1,9 %	9 460	7 214	16 674
2014	1,4 %	9 602	7 553	17 154
2015	0,5 %	11 226	9 099	20 325
2016 (2015 + 2,6 %)				20 853
2017 (2015 + 5,2 %)				21 375

Gjennomsnittlig kapitalkostnad for barnehager bygget til og med 2015 er 8 222 kroner i 2015. Ganget med kommunal deflator på 2,6 % og 2,5 %, blir dette 8 647 kroner. For å komme frem til satsene for nyere barnehager, har vi først beregnet kostnader for barnehager bygget i 2016 og 2017 ved å gange 2015-kostnaden med kommunal deflator.

Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager trådte i kraft 1. januar 2016. Ifølge forskriften skal kapitaltilskuddet differensieres etter byggeår og beregnes etter nasjonale satser som fastsettes av departementet. Ifølge departementet er det treårsgruppene 2009-2011, 2012-2014 og 2015-2017 som utløser høyere tilskudd enn minimumssatsen for tilskuddsåret 2017. Kapitaltilskuddet til barnehagene i den enkelte gruppen tilsvarer gjennomsnittlige kapitalkostnader for barnehager bygget i treårsperioden.

Beregnete satser presenteres i Tabell 8. Høyeste tilskuddsnivå er på nærmere 21 000 kroner pr. plass og gjelder barnehager bygget i perioden 2015 til 2017. Dette er en betydelig økning fra høyeste satsnivå i 2016, noe som skyldes økningen i investeringskostnader fra 2014 til 2015.

Tabell 8 Satser for kapitaltilskudd til ordinære barnehager

Byggeår	Tilskuddssats, kroner pr. plass
Til og med 2008	8 647
2009-2011	14 375
2012-2014	16 837
2015-2017	20 851

Familiebarnehager

Det finnes kun elleve kommunale familiebarnehager igjen i Norge. Kostnadene til disse familiebarnehagene er heller ikke dokumentert separat fra øvrige kommunale barnehagekostnader, så vi må basere beregningen av nasjonale satser på andre typer data. Siden beregning av satser for 2011, har metoden vært å dele beregningen i tre elementer: personalkostnader, kapitalkostnader og øvrige driftskostnader. Personalkostnadene beregnes på bakgrunn av bemanning i private familiebarnehager, men med kommunalt lønnsnivå. Kommunalt lønnsnivå er hentet fra barnehager lønnsstatistikken til Teknisk Beregnings- og Statistikkutvalg for Kommunesektoren (TBSK).

Kapitalkostnader gis etter de kommunale familiebarnehagenes avtalefestede kompensasjon for kost, slitasje på hus, møbler, lys, brensel etc. Øvrige kostnader kompenseres etter kostnadsjustert nivå på øvrige driftskostnader i 2010. Av de totale beregnede kostnadene, utgjør personalkostnadene ca. 80 %.

Kommunalt lønnsnivå for aktuelle stillingstyper er presentert i Tabell 9. Det er lagt til grunn 6 % pensjon, som spesifisert i «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager». Lønn pr. årsverk blir så ganget med antall årsverk i hver stillingskategori i private familiebarnehager for å finne sum personalkostnader. Stillingskategorien Barnehagelærer har blitt en del av rapporteringen i barnehagenes årsmeldingsskjema, så vi har nå inkludert denne som egen kategori i beregningen.

Private familiebarnehager har ifølge statistikken en høyere styrerandel enn kommunale familiebarnehager. Stillingskategoriene vil være friere for de private barnehagene enn for de kommunale. Dette tilsier at en del av stillingene som er definert som styrere eller eiere av den ikke-kommunale barnehagen, ville blitt definert som assistenter i det kommunale systemet. For å ta hensyn til dette tar vi utgangspunkt i assistentlønn ved fastsetting av lønn til styrer, enten med eller uten fagutdanning. Vi legger på et styretillegg på kr 81 400, som utgjør differansen mellom lønnsnivået til pedagogisk leder og styrer i kommunal barnehage.

Vaktmester/rengjøring er ikke tatt med fordi kapitalsatsen som benyttes også omfatter rengjøring og vedlikeholdstjenester.

Tabell 9 Lønn inkl. tillegg og overtid, samt 6 % sosiale kostnader, ekskl. arbeidsgiveravgift. Gjennomsnitt av 1.12.2014 og 1.12.2015.

	Lønn inkludert 6 % pensjon Kroner pr. årsverk
Styrer med fagutdanning	514 900
Styrer uten fagutdanning	473 200
Pedagogisk leder	482 200
Barnehagelærer	455 800
Assistent med fagbrev	433 500
Assistent uten utdanning	391 800
Administrativt/merkantilt personale	391 800

Beregnete kostnader, inntekter og tilskuddssatser i 2017-tall er presentert i Tabell 10. Beløpene presenteres som kroner pr. heltidsplass. Små barn teller som 1,25 store barn.⁵ Tilskuddet pr. heltidsplass blir beregnet til 148 803 kroner pr. barn under tre år og 115 647 kroner for barn tre år og eldre. I tillegg kommer arbeidsgiveravgift. En kommune med sats for arbeidsgiveravgift på 14,1 % vil da ha en endelig tilskuddssats for små barn på 148 803 kroner + (14,1 % * 144 935 kroner) = 169 238 kroner. Tilsvarende regnestykke for store barn gir 115 647 kroner + (14,1 % * 115 948 kroner) = 131 995 kroner.

Tabell 10 Beregnede kostnader og anslag på tilskudd pr. plass i familiebarnehager, 2017-tall.

	Prisjustering fra 2015 til 2017	Forholdstall små/store barn	Små barn Kroner pr. plass	Store barn Kroner pr. plass
Personalkostnad ekskl. arbeidsgiveravgift	1,0517	1,25	144 935	115 948
Kapitalkostnad	1,0516	1	13 145	13 145
Andre driftskostnader	1,0517	1,25	20 845	16 676
Sum kostnader ekskl. aga			178 925	145 769
Foreldrebetaling (2730)	1	1	30 122	30 122
Tilskudd pr. plass, ekskl. arbeidsgiveravgift			148 803	115 647
Grunnlag for arbeidsgiveravgift 2017- kroner			144 935	115 948

Satsene for små barn har steget med ca. 4,3 % sammenlignet med satsene for 2016. Økningen har først og fremst bakgrunn i økte beregnede personalkostnader. For det første øker personalkostnadene pr. årsverk med ca. 3,1 %. I tillegg har det blitt ca. 1,4 % færre barn pr. årsverk i familiebarnehagene, noe som øker kostnadene pr. barn.

⁵ Forholdstallet har bakgrunn i at en enkel familiebarnehage kan bestå av fem barn når overvekten av barna er over tre år, mens det normale er fire barn under tre år.

Åpne barnehager

Beregningsmetoden er tilnærmet den samme for åpne barnehager som for familiebarnehagene, men tilskuddet er ikke differensiert ut fra barnets alder. I stedet er det separate satser for barnehager med åpningstid opp til 15 timer pr. uke og barnehager med lengre åpningstid.

Tall for bemanning i private åpne barnehager er hentet fra årsmeldinger pr. 15.12.2015. Vi benytter oss av lønnsstatistikken fra Teknisk Beregnings- og Statistikkutvalg for Kommunesektoren (TBSK), på samme måte som i Tabell 9, men styrerlønn er fastsatt til 563 600 kroner inkl. pensjonspåslag. I likhet med tilskudd for familiebarnehager, skal også satsene til åpne barnehager ta utgangspunkt i et pensjonspåslag på 6 %. Pr. nå har vi ikke tilgang på regnskapstall for husleiekostnad i 2015. Vi velger derfor å prisjustere 2014-tallene med kommunal deflator for 2015. For de åpne barnehagene beregnes ingen foreldrebetaling i de nasjonale satsene ettersom kommunale tilbud normalt er gratis.

Tabell 11 viser tall for barn og årsverk i kommunale og private åpne barnehager. Fordi det er få slike barnehager, varierer disse tallene en del fra år til år. Sammenlignet med tall for 2014, har det blitt noe færre barn pr. årsverk, med unntak av i kommunale barnehager med kort åpningstid, hvor det har blitt flere barn pr. årsverk. Tallene viser ellers at det er betydelig forskjell mellom kommunale og private åpne barnehager.

Tabell 11 Bemanning og beregnede personalkostnader i åpne barnehager, 2015.

	Åpningstid 6 – 15 timer		Åpningstid 16 timer eller mer	
	Private	Kommunale	Private	Kommunale
Antall barnehager ⁶	31	22	45	19
Årsverk	20,2	20,6	64,1	32,1
Barn	796	426	1687	617
Barn pr. årsverk	39,4	20,7	26,3	19,2
Beregnete personalkostnader, kroner pr. barn 2015 inkl. full arbeidsgiveravgift	13 346	25 732	17 655	24 464

Tabell 12 viser satsene. Nasjonale tilskuddssatser beregnes til 18 542 kroner pluss arbeidsgiveravgift for plasser i åpne barnehager med åpningstid mindre enn 16 timer pr. uke og 25 867 kroner pluss arbeidsgiveravgift for plasser i åpne barnehager med åpningstid 16 timer eller mer. Arbeidsgiveravgift skal beregnes med utgangspunkt i lokal prosentsats og det oppgitte avgiftsgrunnlaget på henholdsvis 12 301 kroner og 18 567 kroner i barnehager med kort og lang åpningstid.

⁶ Åpne barnehager som er rapportert i kombinasjon med ordinære barnehager, er holdt utenfor. I tillegg er en barnehage med barn med både kort og lang oppholdstid holdt utenfor.

Tabell 12 Oversikt over beregnede kostnader i åpne barnehager i 2015 og satser for 2017 i kroner pr. plass.

Åpningstid	6 – 15 t	16 t –
Personalkostnad ekskl. arbeidsgiveravgift	11 696	17 655
Husleiekostnad	3 840	4 185
Andre kostnader	2 095	2 757
<i>Sum kostnad</i>	17 631	24 597
Tilskudd 2017-kroner, ekskl. arbeidsgiveravgift ^a	18 542	25 867
Grunnlag for arbeidsgiveravgift 2017-kroner ^a	12 301	18 567

^a Prisjustert fra 2015 til 2017 med satsene 2,6 % og 2,5 %.

For en kommune med arbeidsgiveravgift på 14,1 %, blir satsen for åpen barnehage med kort åpningstid 18 542 kroner + (14,1 % * 12 301 kroner) = 20 276 kroner. For barnehager med lang åpningstid, blir regnestykket 25 867 kroner + (14,1 % * 18 567 kroner) = 28 485 kroner. Satsene har økt med henholdsvis 7,6 % og 6,6 % fra 2016 til 2017. Dette skyldes, i tillegg til generell lønnsvekst, at det har blitt noe færre barn pr. årsverk i de private åpne barnehagene. Økningen i foreldrebetaling, som demper satsøkningen i ordinære barnehager og familiebarnehager, gjelder heller ikke for de åpne barnehagene.

Nøkkeltall til søknadsordning for barnehager med høye pensjonsutgifter

Private barnehager med vesentlig høyere pensjonsutgifter enn det som dekkes av pensjonspåslaget, har etter søknad krav på å få dekket pensjonsutgiftene. Gjennomsnittlig pensjonsutgifter i tilsvarende kommunale barnehager utgjør en øvre grense for hva kommunen er forpliktet til å dekke. Utdanningsdirektoratet trenger et sett av nøkkeltall for å beregne de nødvendige størrelsene for kommuner som ikke har tilsvarende kommunale barnehager. Disse nøkkeltallene presenteres i dette avsnittet. Tallene i dette avsnittet er basert på 2015-regnskapene og er ikke prisjustert.

Tabell 13 viser tallene for ordinære barnehager. Pensjonspåslaget på 13 % beregnes å tilsvare 13 625 kroner pr. aldersjustert heltidsplass. Tallet er *inkludert* arbeidsgiveravgift på pensjon. Den faktiske pensjonskostnaden i kommunale barnehager, *eksklusive arbeidsgiveravgift*, beregnes til 61 515 kroner pr. årsverk.

Tabell 13 Nøkkeltall for pensjon i ordinære barnehager

	1000 kroner	Antall plasser	Kroner pr. plass
Pensjonspåslag inkl. arbeidsgiveravgift	2 453 371	180 064	13 625

	1000 kroner	Antall årsverk	Kroner pr. årsverk
Faktisk pensjonskostnad ekskl. arbeidsgiveravgift	Pensjon: 2 697 863		
	Premiefond: - 311 524		
	Sum: 2 386 339	38 793	61 515

Pensjonskostnaden ekskl. arbeidsgiveravgift i kommunale barnehager tilsvare 14,20 % av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget er da definert som artene 010-089 i kommuneregnskapet. Pensjonskostnaden er justert for bruk av premiefond.⁷ Tallgrunnlaget for denne pensjonskostnaden vises i Tabell 14.

Tabell 14 Pensjonsprosent i kommunale barnehager

Pensjonskostnad kommunale barnehager, kroner:	2 386 339
Pensjonsgrunnlag kommunale barnehager, kroner:	16 808 504
Pensjonsprosent:	14,20 %

⁷ Bruk av premiefond i barnehagene er beregnet ved å fordele en andel av art 090 på funksjon 173 tilsvarende barnehagenes andel av kommunens totale lønnskostnader.

Tabell 15 viser nøkkeltallene for familiebarnehager. Pensjonspåslaget på 6 % utgjør 6 064 kroner pr. plass. Beløpet er uten arbeidsgiveravgift. Faktisk pensjonskostnad er 55 613 kroner pr. årsverk. Faktisk pensjonskostnad er anslått ved å legge til grunn at pensjon utgjør 14,20 % av pensjonsgrunnlaget.

Tabell 15 Nøkkeltall for pensjon i familiebarnehager

	Pensjonsgrunnlag 1000 kr	Pensjonspåslag 1000 kr	Plasser	Pensjonspåslag pr. plass
Pensjonspåslag ekskl. aga	514 449	30 867	5 090	6 064

	Pensjonsgrunnlag 1000 kr	Beregnet pensjon 1000 kr (14,20 %)	Årsverk	Pensjonskostnad pr. årsverk
Faktisk pensjonskostnad ekskl. aga	514 449	73 051	1 314	55 613

Tabell 16 viser tallene for åpne barnehager. Det er separate tall for barnehager med åpningstid opp til og med 15 timer og åpningstid over 15 timer. Pensjonspåslaget på 6 % utgjør 655 kroner pr. plass i barnehager med kort åpningstid og 989 kroner pr. plass i åpne barnehager med lang åpningstid. Beløpene er uten arbeidsgiveravgift

Tabell 16 Nøkkeltall for pensjon i åpne barnehager

	Åpningstid	Pensjons- grunnlag 1000 kr	Pensjonspåslag 1000 kr	Plasser	Pensjonspåslag pr. plass
Pensjonspåslag ekskl. aga	6-15	8 689	521	796	655
	16 eller mer	27 798	1 668	1 687	989

	Åpningstid	Pensjons- grunnlag 1000 kr	Beregnet pensjon 1000 kr (14,20 %)	Årsverk	Pensjons- kostnad pr. årsverk
Pensjons- kostnad ekskl. aga	6-15	8 689	1 234	20,2	61 086
	16 eller mer	27 798	3 947	64,1	61 552

Faktisk pensjonskostnad er 61 086 kroner pr. årsverk i barnehager med kort åpningstid og 61 552 kroner pr. årsverk i barnehager med lang åpningstid. Den beregnede pensjonsprosenten i kommunale barnehager på 14,20 % ligger til grunn for begge anslag. Forskjellen skyldes at det er en litt ulik sammensetning av årsverk i barnehagene med henholdsvis kort og lang åpningstid.